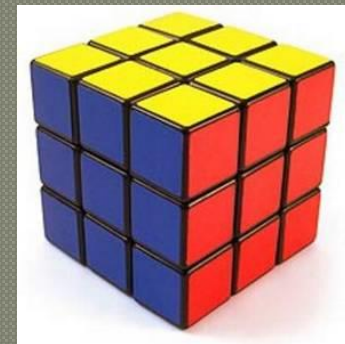

STANJE NADARJENIH NA MADŽARSKEM

Študentke: Laura Bogdan, Jana Černela,
Neja Plaskan in Tjaša Tavčar
Mentorica: dr. Mojca Juriševič
November, 2016

KONTEKST POJMOVANJA IN DELA Z NADARJENIMI NA MADŽARSKEM

POJMOVANJE NADARJENOSTI

- Teorij je torej veliko, trenutno najbolj priznana in upoštevana je **Renzullijeva teorija nadarjenosti**.
- Ta model nadarjenosti izpostavlja **štiri sestavine** nadarjenosti:
 - nadpovprečne splošne sposobnosti
 - nadpovprečne specifične sposobnosti
 - kreativnost
 - predanost delu

-
- „Za nadarjene lahko smatramo tiste osebe, ki lahko s svojimi danimi **izrednimi sposobnostmi** dosežejo **izjemne rezultate** na določenih **področjih življenja.**” (Balogh László: Elméleti alapok a tehetséggyondozó programokhoz, Tehetség, 2007./1.).

RAZVOJ SKRBI ZA NADARJENE NA MADŽARSKEM

- leto 996 (Pannonhalma, ustanovljena prva šola v okviru menihov)
- Instutucionalizirana obravnava 19. stoletje in leto 1980 (prva skupina za delo z nadarjenimi)
- 1985 – uzakonitev dela z nadarjenimi
- 2008 – prelomnica pri obravnavi

Zakonodajni akti - 126/2008 (XII.4.) OGY határozat és a 152/2009.(VII.23.) Korm. rendelet - omogočajo razvoj in oblikovanje Narodni programa za nadarjene (Nemzeti Tehetségprogram)

- **Narodni fond** za nadarjene učence (program)

ZAKONODAJNE IN DRUGE PODLAGE, OKVIRJI, DOKUMENTI

- ◉ Veliko EU držav nima posebej uzakonjenega dela z nadarjenimi
- ◉ Socialistične države so bile v prednosti, enako Madžarska

ZAKON O IZOBRAŽEVANJU IZ LETA 1993 (LXXXIX).

10 paragraf, 3. točka

»Učenci imamo pravico do tega, da se udeležujejo izobraževanj, ki ustrezajo njihovim sposobnostim, področjem zanimanja, danostim. Prav tako imajo pravico, da v skladu s tem nadaljujejo svoje izobraževanje«

19. par., 7. točka:

»Osnovna naloga pedagoga je, da med delom z učencem opazuje in prepozna sposobnosti, talente, napredek, sociokulturni položaj in prav tako šibkosti učenca.«

52. par., 7. točka:

»Šola mora učencem ponuditi ustrezne glade na njihova področja zanimanja in interese vezane neobvezne vsebine, s pomočjo katerih učenci lahko razvijajo svoje potenciale, talente ter razširjajo svoja znanja.«

SISTEM DELA IN PROGRAMI DELA ZA NADARJENE NA MADŽARSKEM

PRVI PRISTOP

- dobi negativno oznako
- **ELITIZEM**
- **Diferenciacija**
- Ločevanje v posebne razrede

DRUGI PRISTOP

- **Inkluzija**
- Vključevanje med ostalo populacijo otrok
- Upoštevanje individualnosti vsakega

SISTEM DELA Z NADARJENIMI NA MADŽARSKEM – PROGRAMI DELA ZA NADARJENE

Smernice za delo z nadarjenimi v programih:

- prepoznavanje in identifikacija osnovnih intelektualnih sposobnosti
- upoštevanje dosežkov na posameznih predmetnih področjih (jezik, matematika..)
- upoštevanje dosedanjih uspehov in dosežkov učencev ter dosedanjega funkcioniranja.
- Na podlagi teh treh dejavnikov se potem učenci določajo v posebne programe za nadarjene

Cilji programov za nadarjene učence:

- prepoznavanje sposobnosti učencev , intenzivno razvijanje sposobnosti s pomočjo ustreznih pedagoških prijemov
- razvijanje osebnosti (motivacije, vedenja, samopodobe ...)
- Pedagoške in psihološke osnove programov:

Dva glavna vidika sta v ospredju pri delu: **ustrezno motiviranje nadarjenih** učencev in **diferenciacija**.

Motivacijo dosegaajo na različne načine:

- samoiniciativnost učencev, samostojno delo
- Sprotne povratne informacije
- ustrezna težavnostna raven
- vloga pedagoga kot motivatorja – primerna usposobljenost in pedagoška drža
- Oblikovanje realne slike učenca o sebi
- Poleg individualnega dela tudi delo v skupinah

IZOBRAŽEVALNI KADER ZA DELO Z NADARJENIMI

Vodja
programa

Koordinator
pri delu z
nadarjenimi

Svetovalec
za nadarjene
učence

Mentor

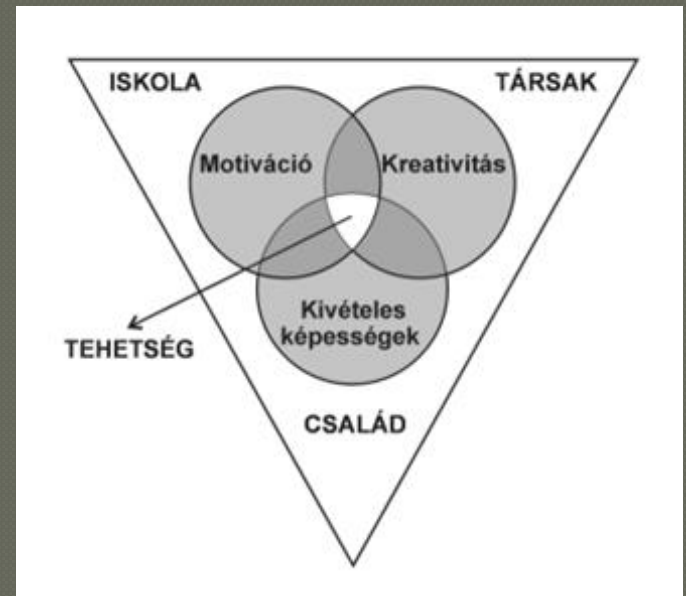
Posamezni
učitelji

VLOGA (in sodelovanje) STARŠEV

stalni stiki in povratne informacije med starši in šolo

Sodelovanje ima več skupnih ciljev:

- Postavitev skupnih ciljev in zahtev,
- Skupno načrtovanje napredka in enovitost pri ocenjevanju napredka,
- Nudenje pomoči drug drugemu,
 - Spoznavanje učenca, otroka in prepoznavanje njegove nadarjenosti, talentov
- Sprejetost otroka, emocionalna podpora otroku
- Načrtovanje skupnih programov,
- Pomoč pri izbiri nadaljevanja šolanja, poklicne poti ipd.

PRIMERJAVA S SLOVENIJO

- veliko manj govora o nadarjenih učencih na pram učencem s posebnimi potrebami
- finančni viri zelo skromni, države organizacije so precej manj delavne na tem področju
- vedno več “zasebnih” virov, ki spodbujajo razvoj in delo z nadarjenimi učenci
- ni javne politike o tem kako bi naj potekalo izobraževanje nadarjenih učencev
- Izobraževanje ponuja vse več, vendar ostaja znotraj okvirov teorije (malo praktičnih izkušenj dela z nadarjenimi za bodoče pedagoge
- tema nadarjenosti in nadarjenih otrok ni zastopana v državnih organih
- Ministrstvo za VIZ bi moralo prevzeti večjo vlogo pri koordinaciji in formalizaciji dela z nadarjenimi učenci
- Temo nadarjenosti bi bilo potrebno prezentirati na državnem nivoju (pridobiti finančna sredstva)

PRIMERJAVA ZAKONSKIH OSNOV IN POJMOVANJA

MADŽARSKA

- Zakonski akti za delo z nadarjenimi (*Zakon o izobraževanju, 1993 in drugi akti*)
- Več predelitev nadarjenosti
- najbolj priznana in upoštevana Renzullijeva teorija nadarjenosti – 4 sestavine: (nadpovprečne splošne sposobnosti, nadpovprečne specifične sposobnosti, kreativnost in predanost delu)

SLOVENIJA

- Ni posebnega sistema, je nekaj dokumentov (*izhodišča: Zakon o OŠ (1980, 2011), Bela knjiga (1995, 2011) in Koncept; odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci v devetletni OŠ (1999)*)
- Več opredelitev nadarjenosti
- V Konceptu so definicije, ki veljajo večinoma po svetu, med njimi je tudi Renzullijeva teorija.
- Definicije in značilnosti nadarjenih učencev (miselno-spoznavno področje, učno-storilnostno področje, motivacija in socialno-čustveno področje, značilnosti učno-neuspešnih nadarjenih učencev)

SKRB ZA NADARJENE SKOZI ZGODOVINO

MADŽARSKA

- leto 996 (Pannonhalma, ustanovljena prva šola v okviru menihov)
- Institucionalizirana obravnava 19. stoletje in leto 1980 (prva skupina za delo z nadarjenimi)
- 1985 – uzakonitev dela z nadarjenimi
- 2008 – prelomnica pri obravnavi
Zakonodajni akti - 126/2008 (XII.4.) OGY határozat és a 152/2009. (VII.23.) Korm. rendelet - omogočajo razvoj in oblikovanje Narodni programa za nadarjene (Nemzeti Tehetségprogram)
- Narodni fond za nadarjene učence (program)

SLOVENIJA

- štipendiranje revnih nadarjenih učencev (1940)
- tekmovanja (ZOTKS, dFMA, ZRSŠ)
- knjiga Kogej, 1972: "Skrb za nadarjeno mladino"
- posveti na to tematiko (od 1987 in dalje)
- projekti (SUNO,...)
- dejavnosti
- klubi, društva
- Zakon o OŠ (1980 in 2011)
- Bela knjiga (1995 in 2011)
- Koncept (1999)

PRIMERJAVA ODKRIVANJA NADARJENIH

- Podobno v obeh državah
- zapleten in kompleksen del (več delov in instrumentarijev)
- **Zgodaj** začeti z odkrivanjem, vključeni **vsi pedagoški delavci, starši in zunanji strokovnjaki**, vse do različnih virov pridobivanja informacij
- V SLO model odkrivanja nadarjenih - 3 STOPNJE: **evidentiranje, identifikacija ter seznanitev in mnenje staršev**
- Na Madžarskem in tudi v Sloveniji temelji odkrivanje na **Rezullijevem modelu**
- za odkrivanje pa se uporabljajo: test sposobnosti, test ustvarjalnosti, ocene učitelja, mnenje šolske svetovalne službe, tekmovanja, dosežki, učni uspeh, opazovanje in mnenje staršev.

PRIMERJAVA SISTEMA DELA Z NADARJENIMI

MADŽARSKA

- DVA PRISTOPA: elitizem in pristop, ki temelji na inkluziji
Oba pristopa imata določena enaka izhodišča, cilje in vizije za delo.
- SMERNICE ZA DELO Z NADARJENIMI V PROGRAMIH (na podlagi teh treh dejavnikov se učence določajo v posebne programe za nadarjene):
 - prepoznavanje in identifikacija osnovnih intelektualnih sposobnosti
 - upoštevanje dosežkov na posameznih predmetnih področjih (jezik, matematika..)
 - upoštevanje dosedanjih uspehov in dosežkov učencev ter dosedanjega funkcioniranja.

SLOVENIJA

- Delo izhaja iz določenih načel iz Koncepta
- oblike dela z nadarjenimi učenci in nosilci v vseh treh triadah OŠ
- posebni program za nadarjene, pri katerem se upošteva določene pogoje
- Prva triada
- Druga in tretja triada
- 1/2h individualne in skupinske pomoči na oddelek

Analiza članka

- Naslov: ***Hátrányos helyzetű tehetséges hallgatók a Debreceni Egyetemen*** –
Nadarjeni študentje, ki izhajajo iz manj
spodbudnega okolja zaradi
deprivilegiranosti na univerzi v Debrecenu
- Razlog za izbiro?
 - Dvojna izjemnost – usmerjeno na deprivilegirane učence
 - Populacija študentov
 - Nepoznavanje tematike

Osnovni podatki

- Leto: 2008
- Št. udeležencev: 465 iz univerze v Debrecenu, obiskovali leta 2007 program za nadarjene
- Cilj: odkriti odnos med družinksim ozadjem udeležencev na njihove težave, uspešnost, izibro poklica, obiskovanje določenih zasebnih ur ipd.

Raziskovanje

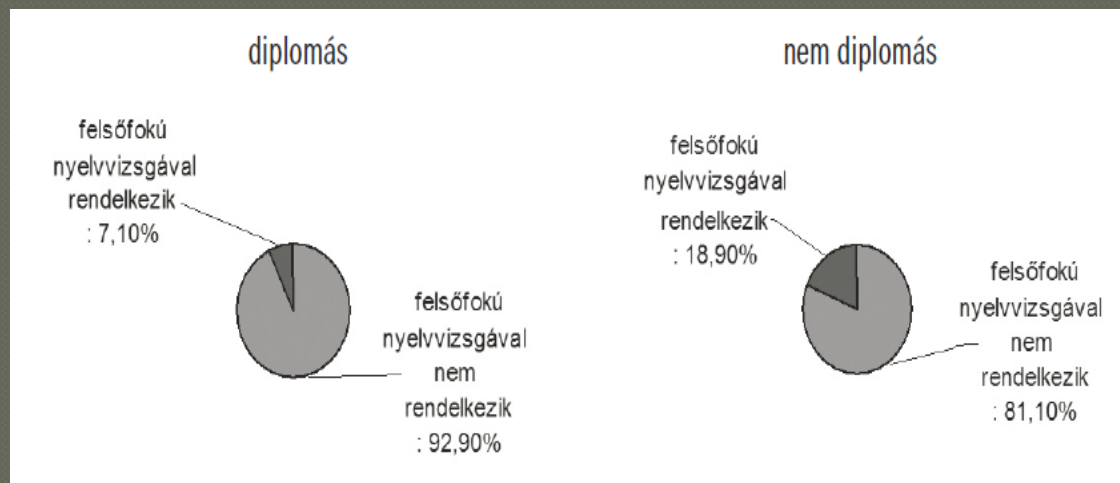
Definiranje „deprivilegiranosti“

		%
Število sorojencev	0-1	75.9
	2 in več	24.1
Prebivališče	mesto	79.1
	vas	20.9
Izobrazba staršev	diploma	27.3
	matura	72.2
Preminuli starši	ne	92.7
	da	7.3
Brezposelni starši	da	93.5
	ne	6.5

Rezultati

1. Vpliv na udejstvovanje na tekmovanjih, krožkih...

- Učenci, katerih starši so imeli nižjo izobrazbo so se manj udeleževali raznih tekmovanj (19,8%), medtem ko so otroci staršev z višjo izobrazbo v večji meri sodelovali 40,9% na tem področju.

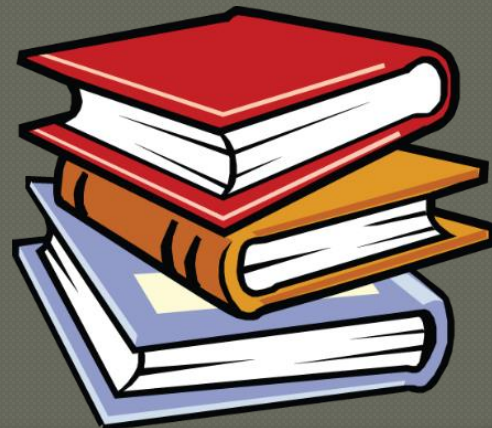
2. Socializacija – prijateljski krog

Med vprašanimi je bilo pri tistih, ki niso izhajali iz manj spodbunega okolja, več prijateljev tekom osnovne šole kot pa pri tistih, ki so bili definirani kot učenci z manj spodbudnega okolja.

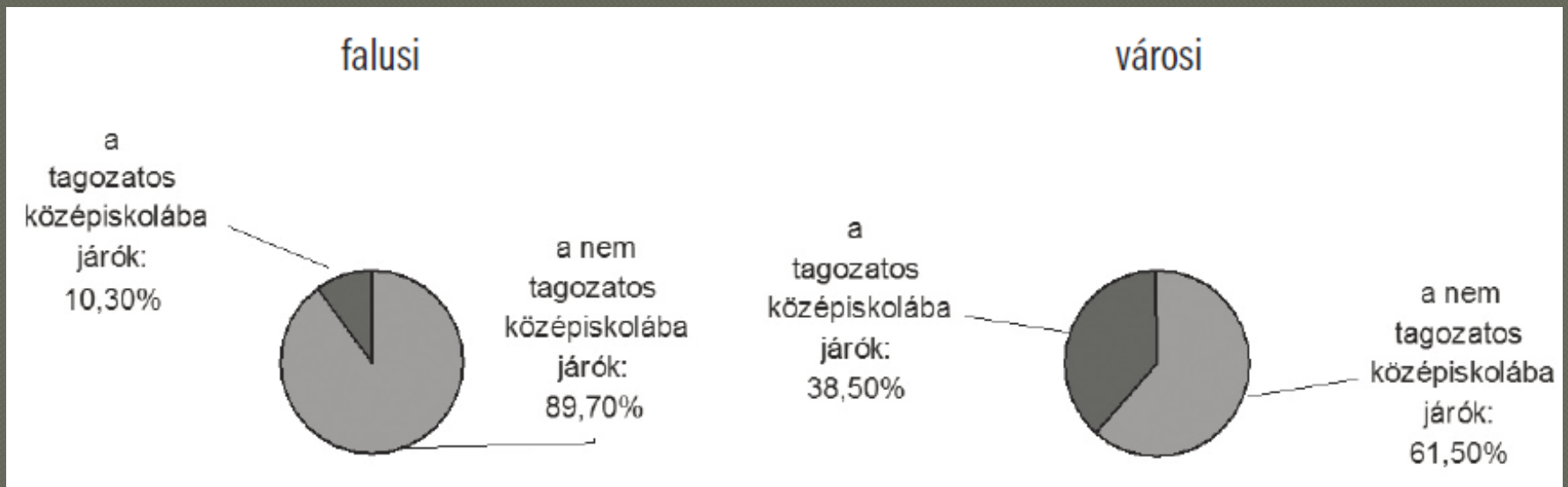

3. Bralne navade

Učenci, ki so bili otroci staršev z nižjo izobrazbo so posegali po literaturi veliko manj, kot pa otroci višje izobraženih staršev. Večje število sorojencev pa je pozitivno vplivalo na bralne navade učencev.

4. Obiskovanje posebnih ločenih razredov

Glavne ugotovitve

- Pri raziskavi so bili pomembni predvsem trije določilni dejavniki, ki so vplivali na učence in njihovo izobraževanje: izobrazba staršev, število sorojencev in mesto, kjer so se izobraževali. Brezposelnost in smrt staršev ni statistično pomembno vplivala v tem primer

Dejavniki	<i>Bralne navade</i>	<i>Obiskovanje ločenih oddelkov</i>	<i>Učenje jezikov, udejstvovanje na tekmovanjih</i>
Število sorojencev	+		
Prebivališče	-	-	
<u>Stopnja izobrazbe staršev</u>	-	-	-

Pomen za nadaljnje raziskovanje in delo ?

- Boljše oblikovani programi za deprivilegirane učence z boljšo podporo
- Odkrivanje tudi tistih nadarjenih učencev, ki imajo otežen dostop do določenih virov zaradi slabih finančnih in drugih sredstev
- Enakost možnosti + razumevanje „ozadja“
- ...?

INTERVJU

◉ Dr. Gyarmathy Éva

- Psihologinja, ustanoviteljica Madžarksega centra za disleksijo

◉ Dr. Balogh László

- Predsenik MATEHETSZ-a, svetovalec za delo z nadarjenimi učenci

Do kdaj je odgovornost na starših nadarjenega otroka in
kdaj lahko to nadarjenost prenesemo na otroka?

Ali mora biti oseba, ki skrbi za
nadarjene nadarjena?

Kakšno povezavo vidite med
uspešnostjo in nadarjenostjo?

Kakšno vlogo ima odnos med učencem in učiteljem pri delu/skrbi za nadarjene?

Kakšne so vaše osebne izkušnje (doseženi uspehi
in neuspehi) na področju dela z nadarjenimi?

Kakšno vlogo odigra šola pri delu z nadarjenimi učenci? Kakšno vlogo pa ima fakulteta?

DISKUSIJA

Pomembne internetne strani

- ◉ <http://tehetseg.hu/>
- ◉ <http://matehetsz.hu/> - zveza društrev za pomoč in svetovanje nadarjenim osebam
- ◉ <http://www.mateh.hu/> - društvo za skrb nadarjenim učencem